

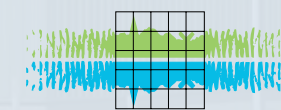
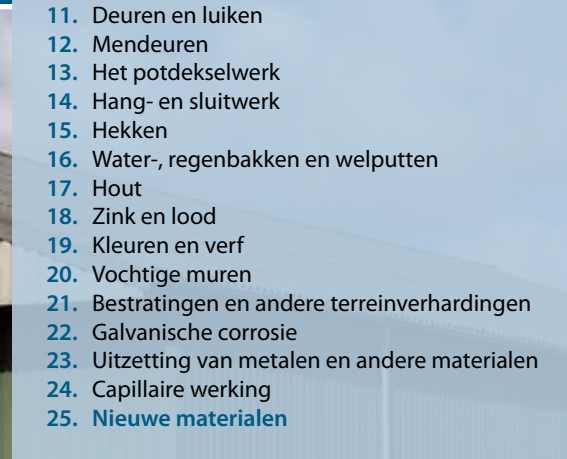

De kleine historische elementen in Zeeland

Nieuwe materialen

De kleine historische elementen in Zeeland

1. Metselverbanden en metselsteen
2. Diverse metselwerken
3. Mortels
4. Voegen en voegreparaties
5. Dakvormen
6. Kapconstructies
7. Dakkapellen, dakvensters, schoorstenen en makelaars
8. Dakpannen
9. Goten, overstekken en dakranden
10. Ramen
11. Deuren en luiken
12. Mendeuren
13. Het potdekselwerk
14. Hang- en sluitwerk
15. Hekken
16. Water-, regenbakken en welputten
17. Hout
18. Zink en lood
19. Kleuren en verf
20. Vochtige muren
21. Bestratingen en andere terreinverhardingen
22. Galvanische corrosie
23. Uitzetting van metalen en andere materialen
24. Capillaire werking
25. **Nieuwe materialen**

Stichting Landschapsbeheer Zeeland
 Postbus 286, 4460 AR Goes
 Tel. 0113-23 09 36, Fax 0113-25 09 55
 info@slz.landschapsbeheer.nl

www.landschapsbeheerzeeland.nl

Deze uitgave is een initiatief van Stichting Landschapsbeheer Zeeland en wordt mogelijk gemaakt met financiële steun van:

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
 Europa investeert in zijn platteland

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Stichting Landschapsbeheer Zeeland die over het copyright beschikt.

Uitgave: Stichting Landschapsbeheer Zeeland
 Auteur en tekeningen: Frans Rothuizen
 Foto's: Frans Rothuizen en Stichting Landschapsbeheer Zeeland
 Vormgeving en druk: Drukkerij Zoetewij Yerseke
 Oplage: 1000 stuks, 1^e druk 2010

Nieuwe bouwmaterialen hebben inmiddels hun weg gevonden. De vraag is of deze gebruikt kunnen worden ten behoeve van en bij historische gebouwen. In het kort zullen een aantal materialen zoals ze nu op de markt zijn, worden besproken.

Voor de daken van woningen

Betonpannen zijn grof en verweren lelijk. Vaak mogen ze daarom niet meer worden toegepast.

Voor de daken van schuren

Asbest cement golfplaten mogen niet meer gebruikt worden.

Langzaam verdwijnen ze uit het beeld.

Kunststof golfplaten verweren snel.

Metalen gemoffelde golfplaten verweren nauwelijks, ze zijn saai van kleur, ze geven geen nuance aan het dakvlak.

Overige golfplaten zijn een redelijk alternatief voor de asbest golfplaten, zoals Ondaline.

Vezelcementplaten cementgebonden vezelplaten als vervanging van de asbestcementplaten.

Metalen platen met dakpanprofiel verweren nauwelijks, saaie dode kleuren, ze geven geen nuance aan het dakvlak, de waarneming van de kleur wijzigt, zodra de invalshoek van de zon verandert. Zo kan een dak met rode platen er uit gaan zien als zilverkleurig aluminium.

Vlakke metalen platen: idem.

Windveren met een dekstuk van aluminium worden als één gevouwen stuk op de markt gebracht, de profilering is niet mooi.

Windveren met dekstukken van pvc als bij windveren van aluminium.

Voor de goten van woningen en schuren

Goten met gootklossen van pvc Er zijn geen eenvoudige profileringen die bij een eenvoudige boerenwoning passen. Er is nog weinig ervaring over hoe dit materiaal zich op den duur gaat gedragen. De uitzetting van dit materiaal is groot.

Goten van aluminium Er zijn geen eenvoudige profileringen die bij een eenvoudige boerenwoning passen. Nog weinig ervaring over hoe dit materiaal zich op den duur gaat gedragen. Is dit materiaal voldoende bestand tegen het zoute klimaat, denk in dit geval aan chloor.

Goten van roestvast staal Daarover is nog niet veel te zeggen. De uitzetting van dit materiaal is groot.

Voor de gevels van woningen

Kunststof kozijnen, ramen en luiken Aanvankelijk werden kozijnen met ramen en deuren op de markt gebracht waarvan de voorkanten van de stijlen en het "raam- en deurhout" praktisch in één vlak lagen. De vorm leek op geen enkele manier op de gebruikelijke vormgeving zoals aangegeven in hoofdstuk 10 Ramen. De profilering ontbrak volledig en de detaillering was uiterst grof.

Inmiddels zijn er fabrikaten op de markt verschenen die de vormen van het vroegere kozijn redelijk benaderen. Gekozen kan worden tussen een aantal standaard kleuren en met of zonder houtnerfmotief. De detaillering zijn nu minder grof maar de goede profileringen ontbreken. Bij de ramen wordt volop gebruik gemaakt van overmaatse witte strips (glasroeden) tussen de ruiten die een zekere kerstsfeer oproepen. De klassieke witte "stopverfrandjes" ontbreken. Overschilderen van de kozijnen met ramen zal niet eenvoudig zo niet onmogelijk zijn.

Nieuwe materialen

Zonweringen van kunststof lamellen kunnen bij nieuwbouw goed ingebouwd worden boven de kozijnen zoals dat vroeger voor rolluiken ook het geval was. Het is jammer dat deze lamellen vaak in een witte kleur worden uitgevoerd in plaats van een wat donkerder kleur zoals groen. Bij gesloten zonwering zal het grote witte vlak voor een overdosis zorgen, de witte kleur gaat domineren.

Op historische gevels horen opbouw zonweringen bestaande uit grove horizontale kokers boven de kozijnen niet thuis en zeker niet als er boven twee kozijnen 1 koker wordt aangebracht. Beter is in dit geval om screens (verticale schermen) met een goede kleur te gebruiken die opgerold worden in een slanke koker welke op de bovendorpel van het kozijn is aangebracht.

Glas. In het bouwbesluit is voorgeschreven waaraan de thermische isolatie van gevels en daken moet voldoen. Voor nieuwbouw betekent dit meestal het toepassen van een thermisch isolerende beglazing, zgn. dubbel glas, bestaande uit twee platen glas met daartussen een spouw gevuld met lucht of een gas met een totale dikte van ca. 24 mm. Deze glasdikte heeft consequenties voor de afmetingen van de glassponningen: het raamhout moet zwaarder worden, met eenvoudig stopverfwerk kan niet meer worden volstaan en moet vervangen worden door glaslatten. Dunne ranke glasroeden zijn dan veelal niet meer mogelijk en om dan toch een zeker historisch effect te verkrijgen worden grote ruiten voorzien van witte p.v.c. strippen tussen de 2 ruiten, de zogenaamde kerstroeden.

Dit laatste wordt soms gecamoufleerd (en dat is een redelijk alternatief) met op de ruiten aan beide kanten "plakroeden" aan te brengen. Plakroeden zijn meestal van hout en hebben aan de voorzijde de zelfde afmeting en profilering als echte glasroeden. Zij worden bevestigd met tweezijdig plakkend tape en zij moeten worden voorzien van kitrandjes langs het glas. Wil men geen dik thermisch isolerend glas gebruiken dan kan dat want sinds kort is er een thermisch isolerende beglazing op de markt die maar 10 mm dik is en die luistert naar de naam van Monumentenglas (Stolker extra dun, Stolker Monuglas en Stolker Monuglas R). Dit glas heeft een hoge isolatiewaarde, de spouw van 3 of 4 mm is gevuld met lucht of met het gas Argon of Krypton en de binnenruit is voorzien van een warmtereflecterende coating. Voor de ruiten kan gekozen worden voor volledig vlak glas, voor glas met een licht oneffen structuur of voor glas met een duidelijk oneffen structuur, de laatste twee zijn bedoeld voor restauratiewerken en ter vervanging van enkel glas in historische gebouwen. Het glas wordt *beglaasd* met een speciale kit (Renoseal) die geen weekmakers of lijnolie bevat. De maximale maat van de ruiten is 80 x 110 cm.

Pvc potdekselwerk gemaakt van stroken pvc die in allerlei kleuren en met of zonder houtnerfmotief verkrijgbaar zijn. Deze stroken zijn vaak hol van binnen en hebben niet die maten die nodig zijn om het geheel op echt potdekselwerk te laten lijken (zie hoofdstuk 13 Potdekselwerk). Het geheel wordt soms met aluminium profielen op zijn plaats gehouden, de hoekafwerking gebeurt met een hoekprofiel om te voorkomen dat in de holle binnenkanten wordt gekeken. De gevels ogen saai en egaal, het ziet er zeer kunstmatig uit en doet sterk denken aan de buitenkant van stacaravans. Ook hier geldt dat pvc een grote uitzettingscoëfficiënt heeft.

Voor de gevels van schuren

Damwandprofielen Dit zijn gevouwen stalen platen die aan de buitenkant voorzien zijn van een coating. Deze platen worden zowel horizontaal als vertikaal gebruikt. In het eerste geval zouden ze nog het meest op het originele potdekselwerk moeten lijken maar ook hier geldt dat er gevelvlakken ontstaan die saai en doods zijn. De afwerking is grof, zelden worden er overstekken toegepast, op de hoeken worden dezelfde hoekprofielen gemonteerd als gebruikt voor de "windveren" dus veel te breed en de grote overheaddeuren worden maar al te vaak wit geschilderd.

Vlakke isolatie panelen die aan de buitenkant voorzien zijn van bijv. een dunne plaat aluminium in kleur. Ook hier weer dat kunstmatige wat het buitengebied geen goed doet.

Bestreringen

Op de boerenerven vraagt het zware mechanische landbouwverkeer om stevige terreinverhardingen. De verhardingen zijn aan grote slijtage onderhevig, denk aan de aardappelen- en bietenkarren en aan de heftrucks die met hun harde wielen zorgen voor enorme wringende puntbelastingen.

Met kasseien- en klinkerpaden kan niet meer worden volstaan en daarom is gezocht naar andere materialen:

Stelcon platen die vlug gelegd en herstraat kunnen worden.

Betonlaag met een dikte van minimaal 20 cm die ter plaatse wordt gestort. Deze laag moet voorzien worden van een wapening in de vorm van een wapeningsnet om scheurvorming te voorkomen.

Asfaltlaag van voldoende dikte. In een asfaltlaag kan een *bestratingspatroon* worden ingewalst.

Betonkeien groot formaat en in keperverband gelegd. Voor plaatsen waar minder zwaar verkeer komt (zie hoofdstuk 21 Bestreringen) en andere terreinverhardingen.

Voor alle verhardingen geldt dat er eerst een goede fundering moet worden gemaakt. Het zou goed zijn om bij het ontwerp en de aanleg van de terreininrichting rekening te houden met een goede afstemming van de verkeersgebieden met de groenstroken en met een goede keuze voor de te gebruiken materialen.

Hekwerken

Hekwerken en afscheidingen van pvc worden regelmatig toegepast, liefst in wit pvc, verkrijgbaar met houtmotief, waardoor ze (volgens de fabrikant) een landelijke "uitstraling" krijgen. Beter zijn de palen van gerecycled pvc in gedekte kleuren of van kastanjehout, zij passen veel beter in het Zeeuwse landschap omdat ze minder opvallen.

